

Likovna kritika

Na zidu ponad mog računala koči se slika, tehnika tempera, bez okvira, sivor uradak. No pri dnu, elegantnim je potezom potpisan... Edo Murtić.

Mnoge je posjetitelje mog radnog prostora fascinirala slika. A tek potpis! Oprostite, gospodine Edo s onoga svijeta, radi se tek o maloj, maleckoj šali. Naime, djelo je to grupe predškolaca koje je potpisao zadivljeni promatrač, inače vrstan poznavatelj i obožavatelj vašeg opusa, ali i veliki poštovatelj likovnih uradaka djece moje skupine. Roditelji!

- Ni Edo Murtić ne bi mogao bolje! Eto, sada to možete i prodati! Nitko neće posumnjati.

Nisam nimalo dvojila. Sliku sam prisvojila!

Često je promatram i analizirajući evociram uspomene na njezin nastanak. Segmenti slike dočaravaju atmosferu trenutka – jasno se vide energični potezi kistom u Lovrinoj ruci dok mu ga Kiki nastoji oteti. Dodajem mu drugi, što inicira miroljubiv spoj različitih pristupa i doživljaja. Lovro nastavlja slikati okomice, a Kiki ih dopunjava paralelama koje ponegdje izmiču kontroli budući da je autor trogodišnjak i kompoziciju mu kvari prirodna potreba da malo skrene. To ipak ne narušava dinamiku kompozicije, a suradnja se nastavlja na način da stariji, Lovro, poučava mlađeg, Kikija, umješnosti miješanja boja. Nakon što su popunili svaki slobodan dio površine papira u svom dometu, istraživanje nastavlja na paleti, sami dodajući boje već prema potrebi i ideji.

Na suprotnom kraju slike, geometrijska struktura kompozicije ukazuje na smiraj duše dok Matea koncentrirano, u pravilnom slijedu kvadratičnih ploha, nanosi nijanse boje istražujući najprije na paleti, komadu linoleuma na kojem sam joj ponudila sve iz našeg repertoara, a zatim ih nanosi na ponuđeni papir potpuno oslobođena svakog doživljaja drame na drugom kraju slike.

Uključuje se Dolores, autoritet na području likovnog izraza. U godini je pred polazak u školu, sama pripravlja paletu, bira boje, znalački ih miješa i preuzima prostor u centru. U apstraktnoj maniri, alegorijskim pristupom i raskošnim koloritom, mirnih, nepredvidivih linija i površina, slika krajolik u kojem esencijalnu crtu, pulsiranje života čini naizmjenična upotreba ploha boje, crte i svjetlosti (prazne plohe). Istovremeno Jelena na gornjem dijelu istražuje mogućnosti tamnih boja – u kombinaciji s crvenom oslikava životni vrtlog dočaravajući trag rađanja i umiranja.

Zahvaća me euforija od spoznaje da sam vlasnica neprocjenjivog dokumenta nastajanja i nestajanja, ali i sukoba i suradnje na i oko zajedničkog projekta na obalama djetinjstva. Ritam neuhvatljiv, ali ipak prisutan kroz boju i potez kao izraz emocionalnog toka u kojem svaki sudionik daje najbolje od sebe ostavljajući svijetu i vijeku dokaz svog postojanja u jedinstvenom i neponovljivom trenutku života. I svemira!

Oprostite, poštovani, još sam u transu od analize pa pitanja koja slijede možda neće biti sasvim transparentna, ali računam na vašu kompetenciju sinteze i analize uvjeren da ćete me donekle razumjeti. Potpitanja primam, ali odgovore ste dužni sami sebi. Dakle:

- Likovni je izraz jedan od oblika komunikacije, mislite li da dječji uradak treba biti pod svaku cijenu likovno dopadljiv ako je pretpostavka da nam njime dijete tek nešto priopćava, ili sebi objašnjava?
- Ne mislite li da dijete ima pravo da mu se sviđa i ono što vama ne bi?
- Misлите li da je proizvod dječjeg likovnog izražavanja važniji od procesa?
- Zašto su onda prostori vrtića krcati samo odabranim radovima?
- Djeca vrlo često imaju potrebu objasniti svoje djelo. Moji su željeli da sve zapisujem, i to na samom djelu.

Čini li takva intervencija rečeno djelo manje vrijednim?

- Ne očituje li se likovnost u svim životnim situacijama? Lijepo serviran ručak, na primjer?
- Ne odgajamo li likovnost, osjećaj za lijepo, kreativnost svim svojim postupcima, pa čak i onim nesvjesnima?

I na kraju:

Ima neki vrtić u jednome gradu, pejzažni mu mural uresuje fasadu. Likovnim jezikom zbori (valjda) o idili koja tu vlada. Specifičnim oblikom komunikacije, hoćeš-nećeš, nešto poručuje. Teško da govori o sadržaju institucije na čijem je zidu nesretnim slučajem nastao. Više mi priliči provincijskoj krčmi ili lovačkom domu budući da muralom dominira šumica sa slutnjom jelenjih rogova. Kažu mi da je tu zato da prikrije grafite koji su se godinama nagomilali i na neki način postali dio prepoznatljivosti rečene ustanove.

Pitanje za vas:
Sto je bolje, koje je od dva zla gore – urbani grafit ili provincijalni kič?

Do novog susreta, ljubi vas i grli vaša Marica!

